

1986

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
DİYARBAKIR ŞUBESİ

CEZASIZLIK RAPORU

17 HAZİRAN 2021

İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi Hukuk Komisyonu, dernek tüzüğünün 1. Maddesinde belirtilen derneğin amacı ve 3. Maddesinde belirtilen derneğin yapabileceği işler hükümlerinin kendisine yüklediği sorumluluk gereği, 30 yılı aşkın bir süredir toplumsal yaşamda hak ihlaline maruz kalan her bir bireyin uğramış olduğu ihlallerin yarattığı zararların giderilmesi, benzer ihlallerin bir daha yaşanmaması ve ihlali gerçekleştiren fail veya faillerin yargılanması için hukuksal mücadele yürütmektedir. Kurulduğu günden bu güne yüzlerce dava takibi yapan komisyonumuz, halen devam etmekte olan 140 dava ve soruşturmanın hukuki sorumluluğunu sürdürmektedir. Derneğimiz hukuk komisyonu tarafından hazırlanan bu rapor ile genelde Türkiye’de özelde de Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşanan bazı hak ihlalleri sonrasında yargıya yansıyan ve komisyonumuz tarafından takip edilen dava ile soruşturmaların nasıl yürütüldüğü ve sonuçlandırıldığı konusunda özet bir çerçeve oluşturularak uzun yıllardır insan hakları savunucuları tarafından dile getirilen cezasızlık pratiğine dikkat çekilmek istenmiştir.

YAYINA HAZIRLAYAN

İHD DİYARBAKIR ŞUBESİ – HUKUK KOMİSYONU

İÇİNDEKİLER

•	ŞUBESİ TARAFINDAN TAKİP EDİLEN DAVALAR	
○	HELİN HASRET ŞEN DAVASI	3
○	KEMAL KURKUT DAVASI	5
○	MEDENİ YILDIRIM DAVASI	7
○	ŞAHİN ÖNER DAVASI	8
○	KULP-ALACA DAVASI	10
○	AYSEL TUFAN DAVASI	12
○	CIHAT MORGÜL DAVASI	13
○	ÖZKAN AİLESİ DAVASI	14
○	MEHMET UYTUN DAVASI	16
○	CELAL ŞEKER DAVASI	19
•	TESPİTLER	21
•	TALEP VE ÖNERİLER	23

HELİN HASRET ŞEN DAVASI

Diyarbakır’ın Sur ilçesinde ilan edilen sokağa çıkma yasakları sırasında yaşamını yitiren Helin Hasret ŞEN isimli çocuğun öldürülmesi olayına ilişkin başlatılan soruşturma ve açılan kamu davası özeti

Kamuoyunda Çözüm süreci olarak adlandırılan ve Kürt sorunun barışçıl yollarla çözülmesi için Türkiye Cumhuriyeti ile PKK Lideri Abdullah ÖCALAN arasında gerçekleşen müzakere görüşmelerinin sona ermesi akabinde başlayan çatışmalı süreç binlerce insanın yaşamını yitirmesine, yüzbinlerce insanın yaşadıkları yerleri terk etmesine neden olmuştur. Özellikle 2015 yılı Ağustos ayından itibaren mülki idari amirler tarafından sıklıkla başvurulanan sokağa çıkma yasakları sırasında yaşanan silahlı çatışmalarda yüzlerce sivil insan hayatını kaybetmiştir. 12 Ekim 2015 tarihinde, sokağa çıkma yasağının uygulandığı Diyarbakır’ın Sur ilçesinde annesi ile birlikte fırına gitmek üzere sokakta bulunan 12 yaşındaki Helin Hasret Şen, Kobra tipi zırhlı araçtan edilen ateş sonucu yaşamını yitirmiştir. Helin Hasret Şen’in bedeni, aralıksız ateşe devam edilmesi yüzünden sokaktan alınamamış ve ancak yaklaşık bir saat sonra Diyarbakır Selahaddin Eyyubi Devlet Hastanesi’ne kaldırılmıştır. Helin Hasret Şen’in yaşamını yitirmesinden sonra henüz hiçbir soruşturma işlemi yapılmayıp, deliller toplanmamışken, Diyarbakır Valiliği tarafından yapılan yazılı açıklamada “örgüt üyeleri tarafından kolluk güçlerine saldırı olduğu, saldırı esnasında 12 yaşında bir çocuğun yaralandığı ve tüm müdahalelere rağmen yaşamını yitirdiği,” ifade edilmiştir. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından olay hakkında soruşturma süreci başlatıldıktan kısa bir süre sonra dosya hakkında gizlilik kararı verilmiş, adli soruşturma kısıtlılık kararı ile devam ederken sanık polis memuru hakkında İstanbul Valiliği İl Polis Disiplin Kurulu tarafından yürütülen idari soruşturma süreci 28 Eylül 2017 tarihinde karara bağlanılarak sanık polis memuruna 2 yıl kıdem durdurma cezası verilmiştir. Sanık polis memuru gerek soruşturma evresinde bilgi sahibi sıfatıyla vermiş olduğu ifadesinde gerekse disiplin kuruluna sunmuş olduğu savunmasında Helin’nin ölümünde kendi kusuru bulunmadığını, olay yerinde silahlı örgüt üyelerinin bulunduğunu ve bu kişilerin ateşi sonucunda olayın meydana geldiğini iddia etmiştir. Ancak dosya içinde bulunan ve sanık polisin kullandığı zırhlı araca ait olan kamera görüntüleri üzerinde incelemede olay sırasında söz konusu mahalde silahlı hiç kimsenin bulunmadığı ve zırhlı aracın ateş etmesinden sonra Helin’nin yere düştüğü tespit edilmiştir.

4 yılı aşkın devam eden kısıtlılık kararının ardından sonra düzenlenen 12 Aralık 2018 tarihli iddianame ile sanık polis memurunun “olası kastla insan öldürme” suçundan cezalandırılması istenmiş ancak, iddianame “sevk maddelerindeki hata” nedeniyle iade edilmiştir. Dosyanın iade edilmesinden yaklaşık bir yıl sonra 14 Ekim 2019 tarihinde bu defa “taksirle insan öldürme” suçundan iddianame düzenlenmiştir. İddianamenin gönderildiği Diyarbakır 8. Asliye Ceza Mahkemesi, sanığın eyleminin “olası kastla insan öldürme suçu” oluşturduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vererek dosyayı görevli ağır ceza mahkemesine göndermiştir. Bu kararın ardından Diyarbakır 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanmaya başlanmıştır. Yargılamanın başlamasından sonra maktul Helin’nin ailesinin vekilleri olarak mahkeme heyetine sunmuş olduğumuz, sanığın duruşmada hazır edilmesi, tanıkların dinlenilesi sırasında Ceza Muhakemesi Kanunundan doğan soru sorma hakkımızın tesis edilmesi, dosya içinde bulunan görüntülerle sanık polis memurunun Helin’nin ölümünde birinci dereceden sorumlu olduğunun

sabit olması nedeni ile Sanık Polis memurunun tutuklanması şeklindeki taleplerimiz gerekçesiz ve hukuka aykırı bir şekilde ret edilmiştir. 24 Eylül 2020 tarihinde yapılan son duruşmada sanık polis memurunun müdafisi tarafından sanığın kamu görevlisi olması nedeniyle yargılamaya başlanılmadan önce hakkında soruşturma izni alınması gerektiği yönündeki savunması mahkeme heyeti tarafından kabul edilerek davanın durmasına ve sanık polis memur hakkında soruşturma izni alınması için dosyanın Diyarbakır Valiliğine gönderilmesine karar verilmiştir. Bu karara karşı, olay görüntüleri incelendiğinde sanık polis memurunun silah kullanmasını gerektiren herhangi bir olay yaşanmadığı için sanık polis memurunun eyleminin mesleği ile ilişki olmadığı yönündeki iddialarımızı içeren itiraz başvurusu üst mahkeme tarafından ret edilmiş olup salt bu konu hakkında tarafımızca Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılmıştır. Diyarbakır Valiliği 7 Nisan 2021 tarihinde sanık polis memuru hakkında soruşturma izni vermiş olup şu anda yerel mahkemenin dosya hakkında yeniden duruşma günü verilmesi beklenmektedir.

KEMAL KURKUT DAVASI

Diyarbakır’da yapılacak Newroz Bayramına kutlamalarına katılmak için etkinlik alanına gelen ve bu alana giriş sırasında güvenlik güçleri tarafından açılan ateş ile yaşamını yitiren Kemal KURKUT isimli yurttaşın öldürülmesi olayına ilişkin görülen kamu davasının özeti

21 Mart 2017 tarihinde Newroz bayramı kutlamalarına katılmak için Diyarbakır’a gelen Kemal Kurkut, kutlama alanı girişinde bulunan polis memurlarının üst aramasından geçtikten sonra tekrar aranmak istemiş ve bu duruma tepki göstermek için üstünde bulunan tişörtü yırtarak üzerinde taşınması yasak herhangi bir şey olmadığını göstermiştir. Bu olaydan sonra barikatları geçip kutlama alanına doğru hareket eden Kemal Kurkut arkasında bulunan polislerin açtığı ateş sonucunda yaşamını yitirmiştir. Kemal’in yaşamını yitirmesinden sonra Diyarbakır Valiliği yapmış olduğu açıklamada, Kemal’in elinde bıçak olduğunu ve intihar saldırganı olabileceği iddiasında bulunmuştur. Diyarbakır Valiliği tarafından yapılan açıklamanın gerçeği yansıtmadığı ve Kemal Kurkut’un vurulduğu an o sırada olay yerinde bulunan gazetecinin yapmış olduğu kayıt ile ortaya çıkmıştır. Olaya ait görüntülerin ortaya çıkması ile soruşturma kapsamında 2 polis memurunun ifadesi alınarak sadece 1 polis memuru hakkında ‘olası kasıtlı insan öldürme’ suçundan iddianame düzenlenmiştir. Hakkında kamu davası açılan polis memuru İçişleri Bakanlığı müfettişleri tarafından yapılan idari tahkikat nedeniyle açığa alınmış ancak sadece 3 ay sonra görevine iade edilmiştir.

Diyarbakır 7. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülmeye başlayan davanın ilk duruşmasında, Kemal Kurkut’un vurulma anını gösteren kamera kayıtları ve otopsi raporları dikkate alınarak ne şekilde vurulduğunun tespiti için Adli Tıp Kurumundan rapor talep edilmiştir. Duruşmanın ilerleyen safhasında dosya arasına giren raporda Maktul’ün yerden seken mermiyle yaşamını yitirdiği ve mermi çekirdeğinin gömlek nüvesinin balistik incelemeye uygun olmadığını belirtilmiştir. Bu rapora yapılan itiraz edilerek bağımsız kurumlardan ikinci bir rapor alınmasını talebi nedeniyle mahkeme Ulusal Kriminal Büro’dan (UKB) aynı konuya ilişkin rapor istenmesine karar vermiştir. UKB’den istenen raporda ATK’nın aksine Kemal Kurkut’un sanık polis memuru tarafından hedef alınarak doğrudan atışla vurulduğu tespit edilmiştir. Mahkeme, Ulusal Kriminal tarafından hazırlanan raporda eksik görüş beyan edildiği gerekçesiyle ek rapor düzenlenmesi yönünde karar vererek yeniden rapor alınmasını için dosyayı tekrardan UKB’ye göndermiştir. UKB’nin hazırladığı ikinci raporda Kemal Kurkut’un sanık polis memuru tarafından doğrudan değil yerden seken mermi ile vurulduğu önünde yeni bir tespit yapılmıştır. Dosya arasına giren raporların birbirleri ile çelişmesi nedeniyle mahkeme ATK Genel Kurulu’ndan raporlar arasındaki çelişkilerin giderilmesi için yeni bir rapor talep edilmiştir. ATK hazırladığı raporda, Kurkut’un “yerden seken mermiyle” öldürüldüğü yönündeki görüşünü tekrarlamıştır.

Esas hakkındaki mütalaasını mahkemeye sunan savcı mütalaasında, Kurkut’un yerden seken merminin isabet etmesi sonucu yaşamını yitirdiğini savunarak sanık polis memurunun “bilinçli taksirle ölüme neden olma” suçundan cezalandırılmasını talep etmiştir. Katılan vekilleri olarak mütalaa ile talep edilen cezanın sanık polis memurunun eylemi ile orantılı olmadığı ve sanığın kasten insan öldürme suçunu işlediğinin sabit olması nedeniyle müebbet hapis cezası ile

cezalandırılarak hakkında tutuklama kararı verilmesi yönündeki talebimiz mahkeme tarafından ret edilerek sanık polis memuru hakkında “delil yetersizliği” gerekçesiyle beraat kararı verilmiştir.

MEDENİ YILDIRIM DAVASI

Diyarbakır’ın Lice ilçesi Kayacık köyünde kalekol yapımını protesto eden yaklaşık 150-200 kişilik gruba jandarmanın ateş açması sonucu yaşamını yitiren Medeni YILDIRIM isimli yurttaşın ölümüne ilişkin görülen kamu davası özeti

28 Haziran 2013 tarihinde Diyarbakır’ın Lice ilçesi Kayacık köyünde, kalekol yapımını protesto eden gruba jandarmanın ateş açması sonucu Medeni Yıldırım yaşamını yitirmiş, dokuz kişi de yaralanmıştır. Olayla ilgili o dönem er olan kamu görevlisi sanık hakkında “Haksız tahrik altında olası kastla adam öldürme” suçundan 18 yıla kadar hapis cezası istemiyle dava açılmıştır. Mahkeme, sanık Çiftçi hakkında “Üzerine atılı suçu işlediğine dair kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı” gerekçesiyle Kasım 2016’da beraat kararı vermiş, kimliğinin bilinmediği ileri sürülen olayın diğer fail ya da failleri hakkında ise Lice Cumhuriyet Başsavcılığı’na suç duyurusunda bulunmuştur. 2017 yılında Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesi, birçok usuli eksikliğin olduğunu, olay yerinde keşfin bile yapılmamış olmasını, otopsi raporu ve ATK raporları arasındaki çelişkilerin giderilmemiş olmasını, görüntülerin uzman bilirkişilerce incelenmemiş olmasını belirterek olayla ilgili yeterli soruşturma ve inceleme yapılmadan karar verildiği gerekçesiyle yerel mahkemenin beraat kararını bozmuştur.

Bozma kararının ardından Diyarbakır 7. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yeniden görülmeye başlayan Medeni Yıldırım Davası’nın 13. duruşması 25 Mayıs 2021’de gerçekleşmiştir. Görülen duruşmada mahkeme başkanı, bir önceki duruşmanın ara kararında dosyada bulunan görüntü ve seslerin İstinaf Mahkemesi’nin bozma ilamında yer alan 2’nolu kararı (Ses kalitesinin ileri teknoloji ile iyileştirilmesini sağlamak suretiyle, görüntülerdeki maktulün vurulduğu andaki silah seslerinin hangi silah veya silahlara ait olabileceği, vurulma anında tek silah mı yoksa birden fazla silaha ait sesin mi geldiği, görüntülerin çekildiği yerin hangi tarafından ateş edildiğinin tespitinin teknik olarak mümkün olup olmadığı) doğrultusunda iyileştirip rapor hazırlaması için İstanbul Teknik Üniversitesine yazmış olduğu müzekkereye cevap veren üniversite, bu konuda uzman bulunmadığı gerekçesiyle raporu hazırlamayacağına dair yazıyı mahkemeye göndermiştir. Daha önce aynı konuda kendilerinden rapor istenen TRT, TÜBİTAK ve ATK de benzer gerekçelerle rapor hazırlamamıştı. Katılan vekilleri İstinaf Mahkemesi kararında belirtildiği şekilde raporun alınmasının dosyanın aydınlatılması açısından gerekli olduğunu belirterek raporu tanzim edebilecek bir kurumun mahkemece araştırılmasını talep etmiş; mahkeme, görüntülerin yeniden bilirkişiye verilmesine yönelik katılan vekillerinin talebinin reddine karar vermiştir. Sonraki duruşma ise 08/07/2021 tarihi saat 10.15’e bırakılmıştır.

ŞAHİN ÖNER DAVASI

Diyarbakır Yenişehir İlçesinde, gerçekleşen bir gösteriye yapılan polis müdahalesi sırasında 19 yaşındaki ŞAHİN ÖNER isimli yurttaşın, zırhlı aracın çarpması ve sürüklenmesi sonucunda hayatını kaybetmesine ilişkin görülen kamu dava özeti

10 Şubat 2013 tarihinde Diyarbakır Yenişehir İlçesinde, gerçekleşen bir gösteriye yapılan polis müdahalesi sırasında 19 yaşındaki Şahin Öner, 75 kod numaralı Shortland marka zırhlı aracın çarpması sonucu yaşamını yitirmiştir. Olayın meydana gelmesinden hemen sonra (10.02.2021 günü saat 22.00 sıralarında) bazı medya organlarında Diyarbakır Valiliği kaynak gösterilerek, bir göstericinin el yapımı patlayıcıyı polise atmak istediği sırada, patlayıcının elinde patlaması sonucu yaşamını yitirdiği yönünde haberlere yer verilmiştir.

İstanbul Adli Tıp Kurumu 1. Adli Tıp İhtisas Kurulu'nun ölüm sebebine ilişkin yapılan inceleme sonucu düzenlenen 12 Haziran 2013 tarihli raporunda, Şahin Öner'in ölümünün *“Patlamayla mümkün genel beden travmasına bağlı çok sayıda kot kırığı ve yaygın akciğer hasarına bağlı iç kanama sonucu meydana geldiği”* belirtilmiştir. Ancak görgü tanıklarının kolluk güçlerine ait zırhlı aracın Öner'e çarptığı ve sürüklediği yönündeki beyanları üzerine, *“Olayın oluşuna uygun olduğu yönünde tereddütler oluşması nedeniyle”* Adli Tıp Kurumu dosyayı yeniden tetkik etmiştir. 15 Ocak 2014 tarihinde düzenlenen yeni raporda, *“Kişinin ölümüne neden olan travmatik değişimlerin bomba patlamasının basınç etkisine bağlı meydana gelebileceği, ancak adli dosya kapsamında olay yerinde bu tür bombaların kullanıldığına dair herhangi bir bulgu tanımlanmadığı ve olay yeri inceleme raporunda da tespit edilemediğinden, kişinin ölümünün görgü tanıklarının ifadelerinde belirtildiği şekilde, zırhlı polis aracının çarpması sonucu ve sürüklenmesi ile meydana gelmiş olduğu”* kabul edilmiştir.

25 Haziran 2015 tarihli bilirkişi raporunda 75 kod numaralı zırhlı aracın sürücüsünün *“Dar bir sokağa girerken yaya ve diğer taşıtları dikkatle gözetleyerek hızını ve konumunu ayarlaması ve her an etkin tedbir alacak şekilde aracını sevk ve idare etmesi gerektiği, aydınlatmanın bulunmadığı dar bir sokakta gece vakti sis ve dumanın olduğu bir ortamda ilerlerken önünde koşarak kaçmakta olan insanlara zarar vermemek amacıyla gerekli ve yeterli önlemleri almaması sebebiyle olayın meydana geldiği”* gerekçesiyle şüphelinin kusurlu olduğu belirlenmiştir.

17 Mart 2016 tarihinde Yenişehir Kaymakamlığı'nın verdiği soruşturma izni doğrultusunda hazırlanan 15 Şubat 2017 tarihli iddianamede, şüpheli kamu görevlisinin taksirle ölüme sebebiyet vermekten yargılanmasına karar verilmiştir. Görgü tanıklarının ifadelerinde olaydan hemen sonra sokağa giren ve Şahin Öner'i yaralı halde karakola götürdüğü tespit edilen 45 kod numaralı ikinci zırhlı aracın sürücüsü kamu görevlisi hakkında ise kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmiştir.

İddianamenin kabulüyle Diyarbakır 7. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülmeye başlanan davanın 29 Haziran 2017 tarihli duruşmasında görgü tanıkları dinlenmiştir. Katılan vekilleri, Adli Tıp Raporu ile tanık ifadelerinin birbirini doğrular nitelikte olduğuna dikkat çekerek iddianamenin *“Kasten adam öldürme”* yönünden düzenlenmesi gerektiğini savunmuş, yargılamanın ağır ceza mahkemesinde yapılması gerektiğini belirterek mahkemenin görevsizlik

kararı vermesi talep etmişlerdir. Katılan ve tanık beyanları ile Adli Tıp Kurumu raporunu birlikte değerlendirerek görevsizlik talebini inceleyen Diyarbakır 7. Asliye Ceza Mahkemesi, sanığın eyleminin TCK 81 ile düzenlenen kasten öldürme suçunu oluşturabileceği kanaatiyle, yargılamanın ağır ceza mahkemesinde yapılması yönünde karar vererek dosyayı Diyarbakır 1. Ağır Ceza Mahkemesi'ne göndermiştir.

Mahkemece iddianame kabul edilerek kovuşturma aşamasına geçilmiştir. Diyarbakır 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 04.02.2020 tarihli celsesinde vermiş olduğu karar üzerine olay yerinde keşif yapılmış ve bilirkişi tarafından 11.03.2020 tarihli rapor hazırlanmıştır. Bilirkişi tarafından hazırlanan raporda genel olarak maktulün ölümüne sebep olan zırhlı aracın ergonomik olmadığına üzerinde durularak sanık kamu görevlisinin kast veya kusuruna ilişkin kayda değer bir değerlendirme yapılmamıştır.

Öte yandan yine 20.04.2021 tarihli bir diğer bilirkişi raporunda ise maktul asli kusurlu olarak kabul edilmiştir. Soruşturma ve kovuşturma evrelerinin tüm aşamalarında sanığın tutuklanması gerektiği hakkında sunmuş olduğumuz tüm talepler savcılık ve mahkemece reddedilmiştir. 27.05.2021 tarihinde yargılamanın 12. celsesi görülmüş ve sonraki duruşma günü olarak 24.06.2021 tarihi tayin edilmiştir.

KULP-ALACA DAVASI**1993 tarihinde Diyarbakır’ın Kulp ilçesinde gözüaltına alınıp zorla kaybedilen 11 yurttaşın kaybedilmelerine ilişkin görülen kamu davası özeti**

8 Ekim-25 Ekim 1993 tarihleri arasında Diyarbakır’ın Kulp ilçesinin dağınık mezralardan oluşan (Gurnik, Mezire, Pireş, Kepir ve Şuşan) Alaca köyü ve Muş’a bağlı Kayalısu köyü (Licik mezrası) civarında Bolu Tugayı tarafından yürütülen askeri operasyonlarda gözüaltına alınan 11 kişiden bir daha haber alınamamıştır. 5 Kasım 2004’te zorla kaybedilen 11 kişiye ait toplu mezar bulunmuştur. 11 Ekim 2013 tarihinde konuyla ilgili düzenlenen iddianamede Bolu 2. Komando Tugay Komutanı olan sanığın “Birden fazla kişiyi aynı sebeple öldürmek, halkı isyana ve birbirini öldürmeye teşvik, cürüm işlemek üzere teşekkül oluşturmak” suçlarından yargılanması talep edilmiştir. İddianame Diyarbakır 7. Ağır Ceza Mahkemesi’nce kabul edilmiş; ancak dava daha sonra “güvenlik gerekçesiyle” Ankara’ya nakledilmiştir.

Ankara 7. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen 10. duruşmada mahkeme heyeti, ön soruşturma sürecinde Bolu 2. Tugay Komutanlığı, duruşma sürecinde ise Genelkurmay Başkanlığı’ndan talep edilip ulaşılamayan personel arşivinin bu kez Kara Kuvvetleri Komutanlığı Arşiv Müdürlüğü’nden istenmesine karar vermiştir.

Dönemin Diyarbakır Jandarma Asayiş Bölge Komutanı Korgeneral’in tanık olarak dinlendiği 7 Mart 2016 tarihli duruşmada katılan vekillerinin, o dönem operasyona çıkan askerlerin gazete ilanıyla aranması yönündeki talebinin değerlendirilmesine karar verilmiştir. Ancak bir sonraki 20 Haziran 2016 tarihli duruşmada, operasyonda görevli personelin dinlenmesinin yargılamaya katkısı olmayacağı belirtilerek bu talebin reddine karar verilmiştir.

Sanık müdafileri 27 Ekim 2016 tarihinde mahkemeye görevsizlik kararı verilmesi için dilekçe vererek, 6722 sayılı kanunda yapılan değişikliklerle terörle mücadele nedeniyle gerçekleştirilen eylemlerin yargılanmasının Milli Savunma Bakanlığı’nın iznine tabi olduğunu savunmuştur. Savcı mütalaasında yer alan “14/07/2016’da resmi gazetede yayınlanan 6722 sayılı Kanunun 12. maddesinin açık hükmü gereği askeri suçlardan sayılması sebebiyle görev hususunda kamu düzenine ilişkin olduğundan yargılanın askeri mahkemede yapılması gerektiği, görevsizlik kararı verilerek dosyanın askeri mahkemeye gönderilmesi” ni talep etmiştir.

16 Ocak 2017 tarihli duruşmada katılan vekilleri olarak, duruşma arasında sunmuş olduğumuz, görevsizlik talebine ilişkin dilekçe tekrarlanarak dosyanın yeniden askeri mahkemeye gönderilmesinin yaşam hakkı ihlallerinin etkili soruşturulması yükümlülüğünün ihlali olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca meclisteki anayasa değişikliğinin geçmesi halinde askeri mahkemelerin kapatılacağına dikkat çekilerek bu durumun “bekletici mesele” yapılması tarafımızca talep edilmiş, sanığın daha önce Genelkurmay Başkanlığı’nın emriyle operasyona çıktığını belirttiğini, bu yüzden operasyonun 5442 sayılı Kanun kapsamında sayılamayacağı savunulmuştur. Mahkeme ara kararda operasyonun 5442 sayılı Kanun kapsamına girip girmediğini Genelkurmay Başkanlığı’na ve İçişleri Bakanlığı’na sorulmasına hükmetmiştir.

25 Nisan 2017 tarihli duruşmada Mahkeme askeri yargının kaldırılmasını da içeren 16 Nisan Referandum sonuçlarının Resmi Gazete’de yayımlanmasını bekleme kararı almıştır.

12 Haziran 2017 tarihli duruşmada Genelkurmay Başkanlığı’nın “1993 yılında iddia edilen operasyona yönelik herhangi bir bilgi ve belgeye rastlanmadığı” yönündeki yanıtı dosyaya konmuştur. Tarafımızca bu yanıtın “sanığı korumaya yönelik” olduğunu savunulmuştur. Genelkurmay Başkanlığı’ndan olayda kullanılan helikopterlerin uçuş kayıtları ve helikopterleri kullanan askeri personelin sorulmasına ilişkin talebimiz başta olmak üzere tüm taleplerimiz reddedilmiştir.

8 Şubat 2018 tarihli duruşmada 12 Haziran 2017 tarihli duruşmada katılan vekilleri olarak dinlenmesini talep ettiğimiz tanıklardan bazılarının Kulp Asliye Ceza Mahkemesi’nde 16 Ocak 2018 tarihinde görülen celsede alınan ifadeleri dosyaya eklenmiştir. Tanıkların beyanlarının maktullerin alıkonuldukları yer ile kemiklerinin bulunduğu yerin aynı yer olduğunu doğruladığını; bu ifadelerin sanık aleyhine yeni delil niteliğinde oluşturduğundan hareketle sanığın tutuklanması gerektiği tarafımızca belirtmiştir. Ara kararlarda mahkeme, sanığın tutuklanmasına yönelik talebin reddine karar vermiştir.

19 Eylül 2018 tarihli son duruşmada, 24 Mayıs 2018 tarihli bir önceki duruşmada açıklanan Savcı mütalaası doğrultusunda, sanık hakkındaki “Cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak” suçuna bağlı kamu davasının zamanaşımından düşmesine; Sanığın 11 kişiyi taammüden öldürmeye azmettirmek ve halkı isyana teşvik suçlarından ise ayrı ayrı beraatlerine karar verilmiştir.

Temyiz başvurusu üzerine dosya şu an Yargıtay’da görülmektedir.

AYSEL TUFAN DAVASI

Diyarbakır Koşuyolu Parkında, cezaevinde açlık grevine giren çocuğunun hayatından endişe ettiği için diğer annelerle birlikte basın açıklaması yapmak isteyen Aysel TUFAN isimli yurttaşın kolluk görevlileri tarafından uğradığı kötü muamele ve darp olayına ilişkin görülen soruşturma özeti

Aysel TUFAN isimli yurttaş ile kendisi gibi çocukları cezaevinde bulunan bir grup anne, açlık grevinde bulunan çocuklarının hayatından endişe ettikleri için çocuklarının açlık grevinde hayatını kaybetmelerini engellemek, kamuoyu duyarlılığını geliştirmek, yetkililere taleplerini bildirmek maksadıyla 05.02.2019 tarihinde Diyarbakır ili Bağlar ilçesi Koşuyolu Parkında bir araya gelmek ve basın açıklaması yapmak istemişlerdir. Müşteki, açlık grevinde olan ve her geçen gün sağlık durumu kötüye giden, ölüm sınırına gelmiş çocuğunun sağlık durumuna dikkat çekmek ve sesini kamuoyuna duyurmak amacıyla oturma eylemi yapmak istemiş ve kolluğun engeli ile karşılaşmıştır. Kolluk güçleri tarafından herhangi bir ihtar, uyarı dahi yapılmaksızın ayrı yerlerde olan eylemcilere dönük orantısız güç kullanılmıştır. Müşteki olayla alakalı beyanında; iki kadın polis memurunun kendisini kaldırmak için kollarından tuttuklarını, kalkmak istemediği için arkasından gelen bir polisin kendisini boynundan ve saçlarından tutup kaldırmaya çalıştığını, bu esnada sırtına, omzuna ve ayaklarına da vuran polislerin olduğunu belirtmiştir. Kolluk güçleri, kendisini savunamayacak durumda olan anneleri kollarını ters çevirerek gözaltı aracına bindirmişlerdir. Saatlerce gözaltı aracında kalan anneler araç içerisinde de tokat atılarak darp edilmiş ve hakarete maruz kalmışlardır. İnsanlık vicdanını yaralayan bu müdahale sırasında yaralanan müşteki serbest bırakıldıktan sonra hastaneye gitmiş ve vücudundaki darp izlerini gösterir rapor almıştır.

Kolluk görevlileri tarafından kötü muameleye maruz kalarak darp edilen müşteki, 02.05.2019 tarihinde ilgili kolluk birimine giderek, kendisine kötü muamelede bulunup darp eden kamu görevlileri hakkında şikayetçi olmuştur. Diyarbakır Valiliği tarafından verilen 15.01.2020 tarihinde verilen kararla şüpheli kamu görevlileri hakkında soruşturma izni verilmemesi kararı verilmiştir. Müşteki vekillerinin itiraz etmesi üzerine Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi iş bu kararı kaldırmıştır.

Gaziantep Bölge İdare Mahkemesinin kararının ardından Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığında devam eden soruşturma neticesinde 08.07.2020 tarihli kararla şüpheliler hakkında kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin karar verilmiştir. Savcılık kararına karşı yetkili Sulh Ceza Hakimliği'ne yapılan itirazın reddedilmesi üzerine müşteki vekilleri olarak tarafımızca, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yoluna gidilmiştir.

CİHAT MORGÜL DAVASI**Diyarbakır İli Sur İlçesinde sokağa çıkma yasakları döneminde kolluk görevlilerinin açtığı ateş sonucu yaşamını yitiren Cihat MORGÜL(13) isimli çocuğun ölümüne ilişkin idari yargıda açılan dava özeti**

Sokağa çıkma yasaklarının devam ettiği Sur ilçesinde sivillerin ikamet ettiği mahallelerin terk edilmesi yönündeki kolluk güçlerinin anonslarına binaen maktul küçüğün ailesi de ikamet yerinden çıkmaya çalışmıştır. Küçük Cihat MORGÜL, ailesinin Sur ilçesindeki tahliyesi esnasında ilan edilen sokağa çıkma yasağı nedeniyle bir daha Sur ilçesinden çıkamamıştır. 06.02.2016 tarihinde basında çıkan haberlerde Cihat MORGÜL'ün sokağa çıkma yasağının sürdüğü Sur ilçesinde yaşamını yitirdiği şeklinde haberler çıkmıştır. DNA eşleşme sonuçları için Gaziantep Adli Tıp Kurumuna gönderilen kan örnekleri aylarca bekletildikten sonra İstanbul Adli Tıp Kurumunca 06.05.2016 tarihinde sonuçlanmış ve 10.05.2016 tarihinde ailesine kesin sonuçlar tebliğ edilmiştir. Maktulün cenazesi de 12.05.2016 tarihinde ailesine teslim edilmiştir.

13 yaşındaki maktulün, İl Özel İdaresinin 11/C maddesine dayanılarak, ulusal ve uluslararası mevzuata tamamıyla aykırı bir şekilde uygulanan sokağa çıkma yasağı uygulaması nedeniyle idarenin kusuru ile yaşamını yitirmiş olması sebebiyle maktulün ailesinin vekilleri olarak tarafımızca İç İşleri Bakanlığına başvuru yapılarak maddi ve manevi tazminat talep edilmiştir. Bakanlığın, maktulün ailesine ait bu talebi reddetmesi üzerine tarafımızca Diyarbakır 1. İdare Mahkemesinde maddi ve manevi tazminat davası açılmıştır. İlk derece mahkemesi 28/02/2018 tarihli kararında maktul küçüğün yaşamını yitirmesinde "...davalı idarenin hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluğuna dayalı olarak zararın tazminini gerektiren nedenlerin somut olayda oluşmaması sebebiyle, davacıların tazminat isteminin kabulüne olanak bulunmamaktadır." Diyerek davayı reddetmiştir.

Vekiller olarak yerel mahkemenin ret kararına karşı tarafımızca Bölge İdare Mahkemesine istinaf başvurusu yapılmış, istinaf mercii de 14.12.2018 tarihli kararında istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir. Başvurumuz üzerine dava halen Danıştay'da görülmektedir.

ÖZKAN AİLESİ DAVASI

Diyarbakır Lice İlçesi Dibek köyünde Yusuf ÖZKAN(12), Adem ÖZKAN(8) ve Rojhat ÖZKAN(3) kardeşlerin buldukları patlamamış mühimmatla oynarlarken mühimmatın patlaması sonucu yaralanmalarına ilişkin açılan soruşturma dosyası özeti

Türkiye, “Ottawa Sözleşmesi” olarak da bilinen “Anti-Personel Mayınların Kullanımının, Depolanmasının, Üretiminin ve Devredilmesinin Yasaklanması ve Bunların İmhası ile İlgili Sözleşme” ye 2003 yılında taraf olmuş, bu sözleşme Türkiye açısından 1 Mart 2004’de yürürlüğe girmiştir. Ottawa Sözleşmesi madde 4: “...Taraf Devletlerin her biri, sahip olduğu veya tasarrufunda bulunan, ya da yetkisi veya kontrolü altında olan depolanmış bütün anti-personel mayınları, mümkün olan en kısa zamanda, ancak bu Sözleşmenin söz konusu Taraf Devlet için yürürlüğe girmesinden sonra dört yıldan daha geç olmamak şartıyla, imha etmek veya imha edilmesini sağlamakla yükümlüdür.” Aynı sözleşmenin 5. Maddesinde ise “Taraf Devletlerden her biri, yetkisi ya da denetimi altında olan mayınlı alanlardaki bütün anti-personel mayınları bu Sözleşmenin söz konusu Taraf Devlet için yürürlüğe girmesinden sonra on yıldan daha geç olmamak şartıyla mümkün olan en kısa zamanda imha etmek ya da imha edilmesini sağlamakla yükümlüdür.” Denilmektedir.

Operasyonel faaliyetlerin devam ettiği alanlarda patlamamış mühimmatın temizlenmesi ve bireylerin olası tehlikelerden korunması için devletin üzerine düşen yükümlülüğü yerine getirmesi gerekmektedir. Söz konusu sözleşme Türkiye açısından 1 Mart 2004 tarihinde yürürlüğe girmesine rağmen, bölgede yaşanan çatışmalı ortam nedeni ile askeri yetkililer tarafından kullanılan mühimmatların bazıları patlamamış bir vaziyette açık alanda kalmakta, bu durum başta çocuklar olmak üzere tüm bireyler açısından ciddi hayati riskler barındırmaktadır. Devlet tarafından çeşitli tarihlerde döşenmiş ve daha sonra imha edilmemiş mayınların patlaması sonucu çok sayıda insan hayatını kaybetmiş, yaralanmış veya uzuvlarını yitirmiştir ve bu sorun günümüzde de devam etmektedir.

Diyarbakır ili Lice ilçesinde 2016 yılının Haziran ayı itibariyle başlatılan askeri operasyonlar ve sokağa çıkma yasakları nedeniyle birçok alana müdahale edilmiş olup, köylerde yaşayan birçok vatandaş evlerinden çıkamayarak mağdur olmuştur. Bu operasyonlar sırasında yetkililer tarafından birçok alan yakılmış olup tahribata maruz bırakılmıştır. 06.07.2016 tarihinde Yusuf ÖZKAN(12), Adem ÖZKAN(8) ile Rojhat ÖZKAN(3) kardeşler bulmuş oldukları patlamamış cismi oynamak için eve getirmişler, bu cismin patlaması sonucu üç kardeş de vücutlarının çeşitli yerlerinden yaralanarak hastaneye kaldırılmışlardır.

Müşteki vekilleri olarak, tarafımızca 29.07.2016 tarihinde failler hakkında Lice Cumhuriyet Başsavcılığına şikayette bulunulmuştur. Başsavcılığa sunulan şikayet dilekçesinde; “Çocukların yaralanmasına neden olan patlayıcı madde cinsinin tespiti, Bu maddelerin Jandarma zimmet ve envanter defterlerinde kayıtlı bulunan miktarlarının tespiti, Lice’de 20 Haziran 2016 tarihi itibariyle sokağa çıkma yasağının uygulandığı alanlarda görevli bulunan kolluk güçlerinin tespiti ile ilgili patlayıcı maddeyi kullanmakla görevli bulunan ve ilgili cisimler kendilerine zimmetlenmiş olan görevlilerin tespiti, Çocuklara ilişkin kaldırıldıkları hastanelerdeki tüm hastane kayıtlarının istenmesi ve sorumluların tespiti ile haklarında kamu davası açılması” hususları talep edilmiştir.

Maddi gerçeğin ortaya çıkarılması ile sorumluların tespiti ve cezalandırılması için tarafımızca çeşitli tarihlerde savcılığa çeşitli dilekçeler sunulmuştur. Fakat aradan beş yıl geçmiş olmasına rağmen sadece müşteki beyanları alınmış ve hastane kayıtları dosyaya konabilmiştir. Yaptığımız taleplere ilişkin savcılıkça dosyaya konan başkaca bir evrak söz konusu olmamış, patlayıcı maddenin cinsi ve kimler tarafından oraya yerleştirildikleri tespit edilmemiş, sorumluların ortaya çıkarılması için şimdiye dek etkin bir soruşturma yürütülmemiştir.

MEHMET UYTUN DAVASI

Şırnak'ın Cizre İlçesi Nur mahallesinde, evinin balkonunda annesinin kucağındayken kolluk güçlerinin attığı gaz bombasının kafasına isabet etmesi sonucu yaşamını yitiren 18 aylık Mehmet UYTUN'un ölümüne ilişkin görülen kamu davası özeti

09.10.2009 tarihinde Cizre ilçesi Nur mahallesinde Mehmet isimli 18 aylık çocuk, evinin balkonunda annesinin kucağındayken kolluk kuvvetlerinin atmış olduğu gaz bombasının kafasına isabet etmesi sonucu ağır yaralanarak hastaneye kaldırılmış, on gün yoğun bakımda kalan çocuk kurtarılamayarak yaşamını yitirmiştir.

Olayla alakalı soruşturma başlatılmış, Cizre Kaymakamlığı 31.08.2012 tarihli kararıyla kamu görevlisi şüpheli hakkında “Soruşturma İzni Verilmemesi” kararı vermiştir. Bu karara karşı müşteki vekilleri olarak Diyarbakır Bölge İdare Mahkemesine yapmış olduğumuz itiraz da 04.12.2012 tarihinde ret edilerek Cizre Kaymakamlığının kararı onanmış ve 14.01.2013 tarihinde savcılıkça İnceleme Yapılmasına Yer Olmadığına Kararı verilmiştir.

Savcılık kararının ardından müşteki vekilleri olarak tarafımızca Anayasa Mahkemesi'ne gidilmiştir. Anayasa Mahkemesi tarafından 15.12.2015 tarihinde verilen kararda “Yaşam hakkı kapsamında etkili bir soruşturma yürütülmediği” ve “Anayasa'nın 17. Maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının etkili soruşturma yürütme yükümlülüğü yönünden ihlal edildiği” belirtilmiştir.

Cizre Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Soruşturma işlemi yeniden başlatılmış; yürütülen soruşturma kapsamında savcılıkça bahse konu olay günü şüpheli kamu görevlisine verilen gaz fişeği markası ve sayısını gösterir zimmet evrakları talep edilmiş, Cizre İlçe Jandarma Komutanlığının 21.06.2018 tarihli cevap yazısında, şüpheliye verilen Gaz Fişeği markası ve sayısını gösterir zimmet evraklarının tespit edilemediği belirtilmiştir.

Savcılık tarafından, şüpheli kamu görevlisinin Tamburlu Tüfek (Bombaatar Tabancası) kullanım eğitimi alıp almadığı hususunda bilgi talep etmesi üzerine, Diyarbakır İl Jandarma Komutanlığı tarafından gönderilen 01.03.2019 tarihli cevap yazısında şüpheli askeri personelin adı geçen silahı kullanım eğitimi almadığı belirtilmiştir.

Devam eden süreçte Cizre Kaymakamlığı, 04/07/2019 tarihinde kamu görevlisi şüpheli hakkında ikinci kez “Soruşturma İzni Verilmemesi” kararını vermiştir. İş bu karara karşı tarafımızca Gaziantep Bölge İdare Mahkemesine itiraz yoluna gidilmiş, Bölge İdare Mahkemesi, 03.12.2019 tarihinde “Soruşturma İzni Verilmemesi” ne ilişkin kararın kaldırılmasına karar vermiştir.

Cizre Cumhuriyet Başsavcılığı, hazırlamış olduğu 26.10.2020 tarihli iddianameyi yetkili Asliye Ceza Mahkemesine göndererek sanığın “Taksirle Öldürmeye Neden Olma” suçundan cezalandırılmasını talep etmiştir. Gönderilen iddianame Cizre 1. Asliye Ceza Mahkemesinde kabul edilmiş; Mahkemenin 10.11.2020 tarihli tensip zaptıyla “*Milli Savunma Bakanlığı Kara Kuvvetleri Lojistik Başkanlığına yazı yazılarak envanterinde olduğu belirlenen bahse konu sis bombasının atış sonrası yarattığı tahribat ve atış hızı ile ilgili rapor alınması gerektiğinden*

bahse konu gaz bombasının üretici firmasının mahkemeye bildirilmesinin istenmesi, Cizre Cumhuriyet Başsavcılığına (...) sırasında kayıtlı emanet eşyaların emanet memurluğunda olup olmadığının sorulması ile gelecek cevaba göre Cizre Jandarma Komutanlığına müzekkere yazılarak (...) ibareli bir adet gaz bombası kapsülünün gönderilmesine ilişkin hususunun değerlendirilmesi, Gaz kapsülü gönderildikten sonra emanette kayıtlı eşyalar ile birlikte Ankara Kriminal Polis Laboratuvarına gönderilerek yapılacak inceleme ile gaz bombasının atış sonrasında yarattığı tahribat, salınım hızı, salınım mekanizmasının hangi fiziksel süreçlerle gerçekleştiği, insan bedenine doğrudan temas halinde insan bedeni üzerinde ne şekilde bir etki yaratabileceği, atış yapıldıktan sonra gidebileceği en yakın/en uzak mesafe ile hızının da detaylı bir şekilde rapor edilmesinin istenilmesine” kararları verilmiştir.

Mahkemenin 08.02.2021 tarihli ilk duruşmasında, daha önce tarafımıza haber verilmeden Talimat duruşması ile savunması alınan kamu görevlisi sanık katılmamıştır. Mahkemenin yazmış olduğu müzekkereye ilişkin Cizre İlçe Emniyet Müdürlüğü’nün gelen cevabi yazısında maktulün ölümüne sebebiyet veren gaz bombası mermisinin imha edildiği belirtilmiştir.

Duruşma esnasında katılan vekilleri olarak tarafımızca,

-Suçun vasfının değişme ihtimaline binaen mahkemece görevsizlik kararı verilerek dosyanın Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmesi

-Olayın gerçekleştiği bölge olan vergi dairesi ile katılanların yıkılıp yerine yeni bina yapılan yer arasındaki mesafenin ve olayın nasıl gerçekleştiğine dair keşif

-Tarafımıza, sanığa soru sorma hakkı tanınmadığından tanıklar ve sanığın mahkemede doğrudan dinlenmeleri veya SEGBİS sistemi ile yeniden hazır edilerek dinlenmeleri

-Sanığın savunmasında belirttiği ve ilgili kolluğun olay gününe ilişkin belirttiği olay saatinde gerçekleşen yasa dışı etkinliklerin olup olmadığı hususunun Cizre Cumhuriyet Başsavcılığından sorulması,

-Olayda kullanılan kırmızı renkli gaz kapsülünün Cizre ilçesi içerisinde belirli yerlere kaç adet gönderildiğinin, olay tarihinden önce sanığa zimmetlenen mermi ve silahların ne olduğu ve hangi silahın ve kaç adet merminin kullanıldığının Cizre İlçe Jandarma Komutanlığından sorulması

-Cizre İlçe Emniyet Müdürlüğü, Cizre Cumhuriyet Başsavcılığına dosyadaki en önemli delil olan gaz kapsülünün imha edildiğini belirtmiştir, bu gaz kapsülünü imha eden kişiler hakkında suç delillerini gizleme ve yok etme suçundan suç duyurusunda bulunulması

-Her ne kadar gaz kapsülünün imha edildiği belirtilmiş ise de bu gaz kapsülünün kafiye numarası ve niteliği belli olduğundan, dosyanın bilirkişiyeye tevdi ile bu kapsülün yarattığı harabiyet konusunda rapor aldırılması,

-Sanığın tutuklanması

hususları talep edilmiştir. Görülen duruşmada yukarıda belirtmiş olduğumuz tüm taleplerimiz mahkeme hakimi tarafından reddedilmiştir. 07.06.2021 tarihinde görülen ikinci duruşmada yine esasa ilişkin taleplerimiz reddedilmiş, savcılık tarafından esasa ilişkin sunulmuş olan mütalaada

kamu görevlisi sanığın “Taksirle İnsan Öldürmeye Neden Olma” suçundan cezalandırılması talep edilmiştir. Mütalaaya karşı beyanda bulunacağımız duruşma günü 21.06.2021 tarihi olarak tayin edilmiştir.

CELAL ŞEKER DAVASI

Diyarbakır D Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan %96 engelli hasta mahpus Celal ŞEKER'in yaşamını yitirmesine ilişkin açılan idari dava özeti

Türkiye hapishanelerinde aşırı kalabalık koğuşlar, sağlığa erişim hakkının engellenmesi, tek kişilik insanlık onuruna aykırı nakil araçları, kelepçeli muayene, revire geç çıkarılmaları, hastane sevklerinin ya geç yapılması ya da hiç yapılamaması, yetersiz iye bedelleri, ısıtılmayan ve havalandırılmayan koğuşlar, gün ışığından yeterince faydalandırılmaması, hapisanelerde yeterli doktor ve sağlık personeli bulundurulmaması, diyet yemeklerinin verilmemesi, temiz suya erişimde yaşanan problemler, atak geçirmesi riski yüksek ve kendi ihtiyaçlarını karşılayamayan mahpusları tek kişilik yerlerde tutulması vb. maddi problemleri içeren uygulamalar hasta mahpusların yaşam hakkının ihlal edilmesine yol açabilecek uygulamalar arasında yer almaktadır. Ayrıca, mahpuslar bu uygulamalar nedeniyle kronik hastalıklarla baş başa kalabilmekte, tedavileri gerektiği gibi yapılamadığında çoklu hastalıklara yakalanabilmektedir.

Mahpusların hasta haklarına ilişkin en önemli konulardan biri ise tedavileri gerektiği gibi yapılmayan mahpusların hapisanelerde yaşamını yitirmesidir. Ağır hasta mahpusların, hastalıklarının son dönemlerine gelmelerine rağmen tahliye edilmemeleri cezaevlerinde trajik sonuçlara yok açmakta ve birçok ölüm meydana gelmektedir.

Ağır hasta ve yaşam tehlikesi olduğu bilinmesine rağmen tahliye edilmeyen, gerekli tıbbi destekten mahrum bırakılarak yaşamını yitiren mahpuslardan biri de Celal ŞEKER isimli yurttaştır. Celal ŞEKER, hakkında kesinleşmiş cezası nedeniyle 25.03.2015 tarihinden itibaren Diyarbakır D Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulmuştur. Müteveffanın hastanede kaldığı süreçte ciddi sağlık sorunları ortaya çıkmıştır. Muş Devlet Hastanesi Sağlık Kurulunca kendisi hakkında düzenlenen 21.08.2014 tarihli raporda "*HASTA BAŞKASININ YARDIM VE DESTEĞİ OLMADAN HAYATINI İDAME ETTİREMEZ*" tespiti yapılmıştır. Aynı raporda müteveffanın %96 engelli olduğu belirtilmiştir. Müteveffanın periton sıvısı değişimi esnasında özel odada(değişim odası) bulunması ve tamamen hijyenik koşulların sağlanması gerekmekte, bu şartların sağlanmaması durumunda peritonit gibi ölümcül olabilecek komplikasyonlar oluşma riskinin bulunmakta olduğu bilinmekteydi. Bununla birlikte müteveffada AORT kapak yetmezliği bulunmakta, bu durum da kendisi için hayati bir risk oluşturduğu için sağlık raporlarından net olarak anlaşılmaktaydı. Müteveffa, son olarak kalp ameliyatı da geçirmek zorunda kalmıştı. Öte yandan, sağ gözünde %90 görme kaybı bulunmakta, bacaklarında da doğuştan gelen ortopedik problemleri mevcuttu. Defalarca tam Teşekküllü Araştırma Hastanelerinden almış olduğu raporlarda da hapisane şartlarında hayatını tek başına idame ettiremeyeceği yönünde raporları mevcuttu. Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesinin 08.02.2017 tarihli Sağlık Kurulu Raporuna göre müteveffanın mevcut hastalıklardan dolayı hastane şartlarında hayatını tek başına idame ettiremeyeceği belirtilmiştir.

Müteveffa Diyarbakır İnfaz Savcılığına birkaç kez cezasının infazının geri bırakılması amacıyla başvuruda bulunmuş ancak başvuruları sürekli olarak ret edilmiştir. Son başvurusunda, Adli Tıp Kurumunun 14.04.2017 tarihli raporunda müteveffanın cezaevi şartlarında hayatını tek başına idame ettirebileceği yönünde tespitlerde bulunulmuş ve cezasının infazının geri

bırakılması yönündeki talebi bir kez daha ret edilmiştir. Başvurucunun söz konusu rapora ve savcılık kararına yapmış olduğu itiraz, Diyarbakır İnfaz Hakimliğince *“infazın ertelenmesi talebinin reddine dair savcılık kararlarına itiraz edilemeyeceği”* gerekçesi ile ret edilmiş; bu karara yapılan itiraz da Diyarbakır 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından ret edilince Anayasa Mahkemesi’ne başvuru yapılmıştır. Ancak Anayasa Mahkemesi yapılan başvuruda, tedbir başvurusunu ret etmiştir. Bu ret kararı üzerine ağır hasta Celal, Diyarbakır D Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşam mücadelesi vermek zorunda bırakılmış ve sağlıklı tedavi imkanlarından yararlanılmadığından 02.02.2018 tarihinde yaşamını yitirmiştir.

Müteveffanın yaşamını yitirmesinin ardından yakınlarının vekilleri sıfatıyla tarafımızca 25.09.2018 tarihinde müteveffa Celal ŞEKER’in ağır hasta ve yaşam tehlikesi olduğu bilinmesine rağmen gerekli tıbbi destekten mahrum kalınmasından ve sağlıklı tedavi edilmemesinden kaynaklı gerçekleşen ölüm sebebiyle davalı Adalet Bakanlığı aleyhine tazminat davası açılmıştır. Diyarbakır 2. İdare Mahkemesi, *“...sonuç itibarıyla gerçekleşen ölüme ilişkin olarak davalı idareye yüklenebilecek herhangi bir hizmet kusurunun bulunmadığı, öte yandan kusursuz sorumluluk kuramına göre idarenin sorumluluğunu gerektirecek bir durumun olmadığı, dolayısıyla tazminata ilişkin koşulların olayda gerçekleşmediği görüldüğünden...”* bahsederek davanın reddine karar vermiştir.

Yerel mahkemenin tarafımız aleyhine tesis etmiş olduğu bu ret kararına karşı, tarafımızca dosya Gaziantep Bölge İdare Mahkemesine istinaf edilmiştir. Dava halen ilgili Bölge İdare mahkemesinde devam etmektedir.

**DERNEĞİMİZ HUKUK KOMİSYONUNA YAPILAN BAŞVURULAR SONUCUNDA
HUKUKSAL SÜREÇLERİ TAKİP EDİLEN BU DAVALARA İLİŞKİN
TESPİTLERİMİZ**

- 1) 35 yılı aşkın bir süredir Türkiye’de devam eden çatışmalı sürecin etkisiyle yüzbinlerce insanın başta yaşam hakkı olmak üzere düşünce ve ifade özgürlüğü, sağlık hakkı, eğitim hakkı gibi temel insan hakları ihlal edilmiştir. Çatışmalı sürecin en yoğun yaşandığı bölgemizde bu sürecin zarar görenleri bazen ifade özgürlüğünü kullanmak isteyen 70 yaşında bir kadın bazen de dünyada olup bitenden habersiz 18 aylık bir bebek olmuştur. Yaşanılan çatışmalı sürecin bir tarafı olmayan kişilerin uğramış oldukları ihlallerin giderilmesi için açılan davalarda, mağdurların etnik kimlikleri ve siyasi tercihleri yargılamaların önüne geçmiş, fail kamu görevlileri ‘bölgenin hassas durumu’ sebebiyle işlemiş oldukları fiillerin karşılığı olan cezalar ile ya hiç karşılaşmamış ya da kendilerine verilen cezalara çokça indirimler uygulanmıştır.
- 2) Kamu gücünü elinde bulunduranların neden olduğu hak ihlallerine ilişkin başlatılan soruşturma ve açılan davaların çok büyük bir kısmında yargı makamları dava konusu olaya ilişkin yapılması gereken işlemleri eksik bir şekilde ve olayın üstünden çok uzun zaman geçtikten sonra yerine getirmişlerdir. Bu durum hakları ihlal edilenlerin adalete erişimini engellediği gibi, ihlali yaratan kamu görevlilerini suç işleme konusunda cesaretlendirmektedir.
- 3) Kamu görevlilerinin fail olduğu, mağdurun ölümüne veya yaralanmasına sebep olan olaylara ilişkin çoğu kez mülki amirce soruşturma izni verilmemekte, Bölge İdare Mahkemelerine yaptığımız itirazlar ve Anayasa mahkemesine yaptığımız başvurular neticesinde soruşturma izninin verilmemesi kararları kaldırılabilir.
- 4) Savcılıkça açılan soruşturmalarda maddi gerçeğin ortaya çıkarılması ve faillerin tespitine dönük etkin soruşturmalar yürütülmemekte, genellikle takipsizlik kararları verilerek dosya kapatılmak istenmekte veya daimi arama kararları verilerek dosyanın sürüncemede bırakılması sağlanmaktadır.
- 5) Yapılan yargılamalarda mağdur/davacı sıfatında bulunan yurttaşların ve avukatlarının adaletin sağlanması amacıyla yargı makamlarına sunmuş oldukları delilleri yeterli şekilde araştırılmadığı gibi mahkeme ve savcılıklara sunulan talepler de gerekçesiz bir şekilde ret edilmiştir.
- 6) Özellikle ceza davaları ve soruşturma dosyalarında, savcılık makamının mağdur sıfatı bulunan yurttaşlarla ortaklaşarak süreci yürütmesi gerekirken neredeyse bu tip dosyaların tamamında yaşanan olayın hemen akabinde dosya hakkında kısıtlama kararı verilmiş ve uzun bir süre bu karar sürdürülerek mağdurların ve vekillerinin süreç hakkında bilgi sahibi olmalarına engel olunmuştur.
- 7) Yapılan yargılamalarda ihlali yaratan kamu görevlilerinin isnat edilen suçları işledikleri yönünde somut ve kuvvetli deliller olması rağmen haklarında tutuklama tedbirine

başvurulmamış, yine açılan idari soruşturmalar da ya cezasızlık ile ya da yasada bulunan hafif bir ceza ile sonuçlanmıştır.

- 8) Kamu görevlileri hakkından açılan ceza davaları failin işlemiş olduğu fiilin karşılığı olan suç tipi ile değil genel olarak daha hafif olan başka bir suç tipi ile başlamış ve yargılamalar bu şekilde devam etmiştir. Yargılamalar sonucunda da ceza kanununda bulunan ve faile cezasızlık gerektiren maddeler kamu görevlileri hakkında uygulanmış, bunun mümkün olmadığı durumlarda ise verilen cezalar alt sınırdan kurularak fail kamu görevlilerinin mümkün olan en az cezayı almaları sağlanmıştır.
- 9) Kamu görevlilerinin ihmal veya kastları ile neden oldukları maddi ve manevi zararların giderilmesi amacıyla bağlı bulundukları bakanlıklar aleyhine açılan tazminat davaları da ceza soruşturma ve davalarındakine benzer bir şekilde cezasız bırakılmıştır.
- 10) Her ne kadar hakimlerin bağımsızlığı anayasa tarafından belirtilmiş ise de, HSK tarafından verilen meslekten men kararları dışındaki disiplin cezalarına yargı yolunun kapalı olması, tarafın kamu görevlisi olduğu dosyalarda hakimlerin kendilerini baskı altında hissetmesine ve devletin çıkarlarını koruma güdüsüyle hareket etmelerine neden olmaktadır.

TALEP VE ÖNERİLER

1. Takipçisi olduğumuz davaların ülkenin içinde bulunduğu siyasi durumla doğrudan bağlantısı bulunmaktadır. Siyasi erki elinde bulunduran yetkililerin sorumlu bir dil kullanması, kamu görevlilerini suça teşvik edecek veya siyasi erk tarafından kollanacakları yönünde hissiyat uyandıracak tavır, söylem ve tutumları terk etmeleri gerekmektedir.
2. Çeşitli yıllarda gözaltına alınıp kendilerinden bir daha haber alınamayan ve faili meçhul cinayetler ile hayatını kaybeden insanların failleri bulunup yargılanmaları sağlanmalı ve yakınlarını kaybeden insanlardan özür dilenip devlet tarafından kendilerine tazminat ödenmelidir.
3. Mahkemelerin Anayasa’da açıkça belirtildiği üzere bağımsız ve tarafsız olarak hareket etmeleri, kamu gücünü elinde bulunduran siyasi iktidarın ve diğer hiçbir otoritenin etkisinde kalmaksızın yargılama faaliyetini yürütmeleri gerekmektedir.
4. İhbar/şikayet üzerine veya re’sen başlatılan soruşturmalarda; maddi gerçeğin ortaya çıkarılması, faillerin tespiti ve yargılanmalarının adil ve hukuka uygun bir biçimde başlatılması için savcılık tarafından etkin ve hızlı bir soruşturma yürütülmelidir.
5. Failin kamu görevlisi olduğu suçlara ilişkin yürütülen soruşturma ve kovuşturmalarda, soruşturma ve kovuşturma mercileri tarafından taraflı, kamu görevlisi faili kollayıcı tutumlardan vazgeçilmeli, Anayasa’nın eşitlik ilkesi çerçevesinde adaletin tesisi amaçlanmalıdır.
6. Failin kamu görevlisi olduğu suçlara ilişkin yürütülen soruşturmalarda adli kolluğun suçun faili kamu görevlisi ile aynı birimde çalışan kolluk personeli yerine olayla alakası veya herhangi bir dahiliyeti olmayan kolluk görevlilerinden teşekkül etmesi gerekmektedir.
7. Kürt yurttaşların mağdur olduğu olaylara ilişkin yürütülen soruşturma ve kovuşturmalarda savcılık ve mahkemelerin ayrımcılık yasağını ve eşitlik ilkesini ihmal etmeden hareket etmesi, yargılamaların hukuki ve adil bir biçimde neticelenmesi açısından önem arz etmektedir.
8. Mağdur veya mağdur yakınlarının uğramış oldukları zararın telafisi veya hafifletilmesi amacıyla açmış oldukları tazminat istemli davalarda mahkemelerce fail devlet menfaati yerine mağdur bireyin menfaatini gözetmesi, uğramış olduğu zararın telafisi konusunda adil bir yargılama yolu takip etmelidir.
9. Türkiye’de yürütülen ceza yargılamalarında yıllardır sürmekte olan cezasızlık politikasına son verilmelidir. Devletin hukuki alanda prensip haline getirdiği cezasızlık politikası ülkede ciddi mağduriyetler yaratmakta ve yeni suçlara davetiye

çıkarmaktadır. Kamu görevlisi failler hakkında hukuki yaptırımların icrası, mağdur ve mağdur yakınlarının acısının bir nebze hafiflemesi ve yeni mağduriyetlerin oluşmaması için yürütülmekte olan cezasızlık politikası terk edilmeli; Anayasaya, taraf olunan uluslararası sözleşmelere ve evrensel hukuk normlarına göre hareket edilmelidir.